

Panu:

Jos Oulu olisikin Toppilassa...

SYSÄYKSEN tämänkertaisen pakinaani, joka hieman jatkaa venevalkamien yhteydessä kerrattuja asemakaava-asioita, antoi aivan sattumalta eteeni auennut sivu Yrjö Soinin jo 1950 ilmestyneessä teoksessa Helsingin poika, jossa kerrotaan Joh.Alb. Ehrenströmin elämänvaiheet. Muistin, että tämä Ehrenström oli päätekijä Oulun nykyisen keskustan (ja silloisenkin) asemakaavaa 1822 palon jälkeen laadittaessa, ja ryhdyin sen takia tutkimaan, mitä Soini mahdollisesti tästä asiasta kertoo. Kertoohan hän, mutta kummalta kyllä tuntuu, että ei ole vaivautunut tarkistamaan hataria tietojaan Oulun osalta, vaan kertoo Oulun palaneen kesäkuussa 1823, kun palo kuitenkin oli toukokuussa 1822. Ehrenström kävi Oulussa, Soinin mukaan, heinä-elokuun vaihteessa 1824. Minulla on mielekuva, että hän olisi viipynyt Oulussa muutamia viikkoja, mikä kylläkin tuntuisi luonnolliselta siitäkin huolimatta, että oli jo olemassa paikallisen maanmittarin piirtämä asemakaavasunnitelma. Uudet kadut, korttelit ja tontit ja niihin liittyvät monet tonttien lunastukset ja vaihdot olivat kuitenkin aiheuttaneet sellaisen sällissodan, että kaupungin pi-

ti kutsua tänne 'vierasmies'.

EHRENSTRÖM tuli ja suoritti tehtävän. Soinin mukaan hän piirsi tai piirretti osittain Engelillä sen, mitä oli suunnitellut, ja keisari Aleksanteri hyväksyi vanhan luottamusmiehensä työn 15. 2. 1825. Nämäkin Soinin lisätiedot vahvistavat jo vähitellen levinnyttä suupuhetta, että Carl Ludvig Engelin nimi jokseenkin aiheettomasti on liitetty Oulun merkittävimmän asemakaavamuutoksen yhteyteen. Piirtämistyö joutui jos joutui hänelle, koska Ehrenström oli Helsingin uudistustoimikunnan puheenjohtaja ja Engel vuoteen 1824 (alkaen 1816) uudistustoimikunnan arkkitehti. Mainittuna vuonna 1824 Engelistä kylläkin tuli Suomen intendentinkonttorin eli siis rakennushallituksen päällikkö Charles Bassin jälkeen. Jos hänellä olisi ollut oleellista tekemistä Oulun asemakaavan kanssa, olisi Esko Järventaus oletettavasti maininnut tästäkin työstä vuodenvaihteessa ilmestyneessä komeassa rakennushallintomme historiassa, jossa hän käsittelee aikakauden vuodesta 1811 vuoteen 1961 eli siis Bassin ja Engelin ajoista nykyhetkeen. Vaikeapa Engelin käänn Oulussa käymättä olisi ollut tätä tehtävää hoitaa.

VAKINAISIA käsikirjojani on P. W. „Peeween” poika Snellmanin kertomus Oulun Kaupaseuran toiminnasta, mainio Oulu-tietouden lähde. Siitä sattui kohdalle palanen sellaista Oulun historiaa, ettei siitä taida tietää muut kuin PW:n kirjan vakinaiset lukijat. Kysymys on em. vuoden 1822 tulipalon jälkeisestä ajasta ja siis ajan-kohdasta ennen Ehrenströmin ja kumppanien uusia asemakaavasunnitelmia. Näin Snellman: ”— uudelleenjärjestelyn yhteydessä suunniteltiin myös kaupungin siirtämistä Toppilan tilan maalle (kas', tervahovikin oli viety sinne), mutta tämä yritys raukesi pääasiallisesti siitä syystä, että kaupunkilaisten laajat viljelys- ja laidunmaat sijaitisivat Oulujoen eteläpuolella ja pääsy joen yli siltojen puutteessa oli vaikeaa. Kerrotaan myös, että status quo-päätökseen olisi myötävätkuttanut se seikka, etteivät kaupunkilaiset halunneet luopua hyvistä kellareistaan yleensä ja erittäinkin Pokkitörmän rinteisiin kaivetuista sellaisista.”

Tähän ei oikeastaan ole muuta lisättävää, kuin että, niistä kellareistaan oululaiset sitten kuitenkin ovat luopuneet.